

(Политика, 18.05.2009)

Уочи доласка потпредседника САД Џозефа Бајдена у Београд амбасадор САД у Србији Камерон Мантер оцењује да статус Косова остаје питање код којег смо се „сложили да се не слажемо”, али наглашава да је прва посета највишег америчког званичника од 1983. године прилика да се односи САД и Србије подигну на виши ниво. „Ако сада не буде великог помака, нећемо се зауставити“, каже Мантер у интервјуу за „Политику”.

Да ли посета Џозефа Бајдена може да буде прекретница у односима САД и Србије?

Ја бих употребио други израз, рекао бих нова етапа. Она ће представљати наставак политике САД, а то је посвећеност напретку не само Србије него целог региона – интеграција у Европу, сарадња у војним питањима, у области инвестиција. Ипак, пошто је ово заиста посета на највишем нивоу после много година и пошто је он човек који добро познаје регион, она може да подигне нашу сарадњу на виши степен.

Ако Бајденова посета не доведе до жељеног напретка односа, како би се они могли развијати у перспективи?

Не слажем се са вама да је то могуће. Постоји добра воља од стране Владе Србије и добра воља од стране наше владе. Ово није прилика „узми или остави”. Ово није прилика када ћемо рећи „будите добри према Бајдену или до виђења”. Он представља америчку владу, владу Барака Обаме. Она се ангажује широм света у позитивној атмосфери. Убеђени смо да је веће укључивање људи начин да решавамо проблеме. Зато, ако сад не буде великог помака, нећемо се зауставити. Посвећени смо вашој будућности. Ја се надам напретку јер га видим као једну шансу, али то није шанса која се пружа само једном.

Високи званичник Стејт департмента Стјуарт Џонс изјавио је недавно да САД нису сасвим задовољне европским лидерством на Балкану.

Ми смо веома задовољни сарадњом са нашим европским пријатељима. Ми нећемо да се усредсредимо на питања у којима се разилазимо, нећемо да се бавимо проблемима о којима разговарамо са Европљанима. Потпредседник се неће претварати да не постоје питања око којих се не слажемо. То не би било реално. Али уложићемо америчку енергију да бисмо покренули ствари напред заједно са нашим европским партнерима како бисмо постигли више, морамо да постигнемо више.

Одакле почети када је реч о односима Србије и САД?

Градоначелници, бизнисмени, домаћице, избеглице, скоро сви с којима сам разговарао желе да пређемо на нови ниво. Да бисмо то остварили није потребно да се правимо да немамо несугласице, јер их имамо. Али треба да видимо на који начин можемо да помогнемо Србији да постане привлачније место за страна улагања, да отвори нова радна места у време економске несигурности, како да поправимо безбедност целог Балкана, да унапредимо војну сарадњу, не само билатералну, већ са суседима. Да се потрудимо да војна одбрана која је била очајна последњих 20 година више никада не буде таква. Да видимо на који начин можемо да сарађујемо са вашим институцијама.. да сарађујемо са вашим судовима и полицијом, да видимо како можемо да вам помогнемо да се припремите за улазак у ЕУ.

Колики значај америчка страна придаје војнобезбедносном аспекту на Балкану и да ли ће то питање бити приоритет у разговорима које ће у Београду водити Бајден?

То ће бити кључна тема, али то ће бити само једна у низу тема. Ми не сматрамо да је безбедност доминантно питање. Безбедност је део односа тако што је добра безбедносна ситуација на Балкану предуслов мира који омогућава напредак, демократски развој. Разговараћемо о билатералним односима, о изгледима за модернизацију војске Србије, где можемо да помогнемо, али биће то у контексту целокупне сарадње, економске, регионалне...

Мислите ли да је тренутно стање на Косову коначно и да не трпи било какву промену?

Ако мислите на правни статус – да.

Ако Међународни суд правде пресуди да је независност Косова супротна међународном праву, да ли ће Америка променити став о независности Приштине?

Одлука МСП није обавезујућа. Ако пресуди да је независност Косова противна међународном праву, ми нећемо мењати свој став. Ако пресуди у корист независног Косова, очекујемо да Србија неће мењати свој став. Зато смо пре него што је процес покренут саветовали својим пријатељима у Влади Србије да то није плодотворан начин да се проблем даље решава, јер ће нас опет довести у сукоб, а могли бисмо да сарађујемо. Када је Србија ипак покренула процедуру у УН и добила подршку великог броја земаља мислим да су појединци у овој земљи то погрешно протумачили као подршку њеној страни. Србија је добила подршку за право да покрене то питање скоро једногласно, али мислим да је погрешно да се лидери Србије фокусирају на неку врсту случаја „ми против њих”, јер то по нашем мишљењу не одражава подршку коју независно Косово има у међународним телима. Они који признају Косово, међународна тела ММФ и Светска банка помоћи ће Косову. Волели бисмо да мислимо да ће доћи време када ће бити постигнут консензус око Косова да можемо да наставимо даље. Поштујемо право Србије да се не слаже са нама, али покушавамо да им кажемо да ми то видимо другачије.

Како ће реаговати Америка ако Србија одлучи да не уђе у НАТО?

Моја је претпоставка да ће Србија због историје, због 1999, због тешкоћа током последњих 20 година, пре ући у ЕУ него у НАТО. Могуће је, али тако није било код већине земаља, то је тежи начин. Мораћемо заједно са нашим европским пријатељима да вам помогнемо у том процесу усвајања закона и спровођења реформи. Нећете имати ту предност чланства у НАТО као друге земље. То не значи да не можете успети. Можете, и ми ћемо вам помоћи. На томе морамо заједно да радимо и то је, мислим, заједнички план рада који потпредседник Бајден доноси. Ми бисмо били веома срећни да Србија одлучи да уђе у НАТО. НАТО није награда, НАТО је привилегија једне земље да даје другим земљама. А Србија има одличну војску. Она може веома да допринесе безбедности у региону, чак и изван региона. Ако одлучи да не уђе, бићемо тужни јер бисмо волели снагу Србије на нашој страни. Апсолутно је право Србије да о томе одлучује. Радујемо се дану када ће војници НАТО из Норвешке, Португалије, Немачке, стајати раме уз раме са одличним војницима из Србије, да чувају мир, да заједнички раде

Долазак Бајдена је нова етапа у односима Америке и Србије

Пише: Камерон Мантер
понедељак, 18 мај 2009 18:24

за заједничке вредности алијансе. Мислимо да ће за Србију бити огромна предност да извози мир ако одлучи да уђе у НАТО, а то зависи искључиво од Србије. Били бисмо почаствовани када би српски народ одлучио да се придружи овој организацији. Када сте део НАТО имате приступ обавештајним информацијама, обуци, учите на искуствима других земаља...

(Разговарао Драган Јањић)